

Koninklijk
Marechaussee

Dienst Terugkeer en Vertrek
Ministerie van Justitie en Veiligheid

De Dienst Terugkeer en Vertrek

De professionele uitvoerder van het terugkeerbeleid

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Organisatie	6
Partners	11
Werkwijze	18
Tot slot	24
Contact	27

1

Inleiding

De Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) is een taakorganisatie van het Ministerie van Justitie en Veiligheid onder het Directoraat-Generaal Migratie (DGM). De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid is politiek verantwoordelijk voor het vreemdelingenbeleid van de Nederlandse overheid. En daarmee ook voor het terugkeerbeleid.

Als uitvoerder van het Nederlandse terugkeerbeleid heeft de DT&V de opdracht vreemdelingen zonder verblijfsrecht rechtmatig en respectvol te laten terugkeren naar het land van herkomst. Het streven is dat vreemdelingen zo veel mogelijk zelfstandig uit Nederland vertrekken. Daarbij krijgen zij waar nodig hulp van de DT&V, bijvoorbeeld bij het verkrijgen van reisdocumenten. Ook helpt DT&V de vreemdeling perspectief te krijgen op herintegratie in het land van herkomst. Hiervoor werken we samen met diverse (maatschappelijke) organisaties.

Een deel van de vreemdelingen verlaat het land niet uit eigen beweging. In dat geval kan DT&V een gedwongen vertrek organiseren.

De DT&V organiseert en ondersteunt het vertrek van vreemdelingen:

- die zijn aangehouden in het kader van het binnenlands (mobiel) vreemdelingtoezicht.
- aan wie de toegang is geweigerd in het kader van de grensbewaking.
- van wie de verblijfsvergunning is ingetrokken.
- die geen asiel hebben gekregen en uitgeprocedeerd zijn.

Hiermee levert de DT&V een bijdrage aan de veiligheid en het draagvlak voor het Nederlandse toelatingsbeleid en zijn wij van betekenis voor de maatschappij.

In deze brochure leest u hoe de organisatie eruitziet, hoe wij te werk gaan en met wie wij samenwerken.

Het is onze opdracht
vreemdelingen zonder
verblijfsrecht rechtmatig en
respectvol te laten terugkeren
naar het land van herkomst.

2 Organisatie

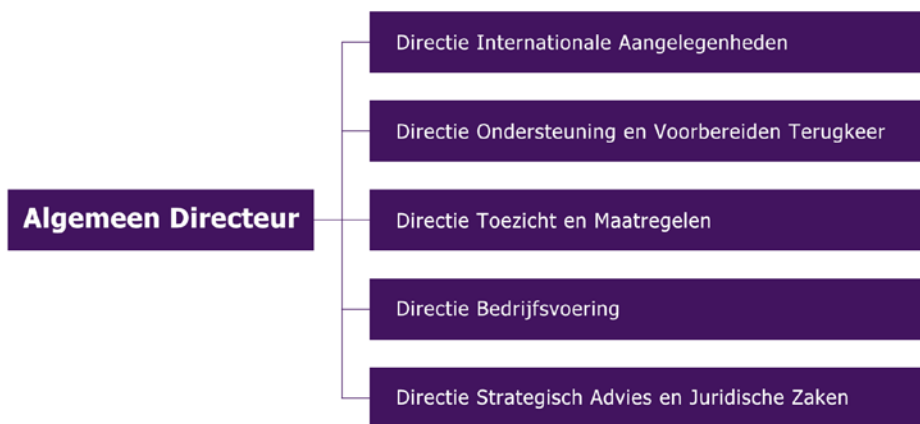

In het verleden waren de taken die met terugkeer te maken hadden verdeeld over verschillende organisaties, zoals de Koninklijke Marechaussee, de politie en de IND. In 2007 zijn veel terugkeertaken bij elkaar gebracht in één aparte organisatie: de DT&V.

De DT&V is gevestigd door het hele land, met het hoofdkantoor in Den Haag. Er zijn vijf directies:

- Directie Ondersteuning en Voorbereiden Terugkeer (DOVT)
- Directie Toezicht en Maatregelen (DTM)
- Directie Internationale Aangelegenheden (DIA)
- Directie Bedrijfsvoering (BV)
- Directie Strategisch Advies en Juridische Zaken (SAJZ)

De vijf directeuren vormen samen het directieteam van de DT&V, onder leiding van de algemeen directeur. Bij de DT&V werken ruim zeshonderd mensen.

Directie Ondersteuning en Voorbereiden Terugkeer

De **Directie Ondersteuning en Voorbereiden Terugkeer** (DOVT) bereidt het vertrek uit Nederland voor van (uitgeprocedeerde) asielzoekers en andere vreemdelingen die geen recht hebben op verblijf in Nederland.

De DT&V, het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) en de politie werken in lokale terugkeer-overleggen (LTO) samen aan het voorbereiden en realiseren van het vertrek van deze vreemdelingen uit Nederland. Hierbij worden relevante partners betrokken zoals de IND, de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) en de voogdijinstelling Stichting Nidos. Het streven is dat de vreemdeling zelfstandig vertrekt, en dat niet hoeft worden overgegaan tot een gedwongen vertrek. Het grootste deel van de vreemdelingen die Nederland onder toezicht verlaten, vertrekt zelfstandig.

Directie Toezicht en Maatregelen

De **Directie Toezicht en Maatregelen** (DTM) bereidt het vertrek uit Nederland voor van vreemdelingen die een vrijheidsbeperkende of -ontnemende maatregel opgelegd hebben gekregen of een straf uitzitten. Deze vreemdelingen vertrekken doorgaans niet zelfstandig, maar onder begeleiding. Dit staat bekend als 'gedwongen terugkeer'.

Een vrijheidsbeperkende maatregel is erop gericht de vreemdeling beschikbaar te houden voor vertrek uit Nederland. Bijvoorbeeld door de vreemdeling over te plaatsen naar een vrijheidsbeperkende locatie (VBL) of een gezinslocatie (GL) van het COA. Op de GL's verblijven gezinnen met minderjarige kinderen.

In het geval van vreemdelingenbewaring verblijft een vreemdeling in een detentiecentrum en kan hij zich alleen binnen het centrum vrij bewegen. Het besluit om iemand in vreemdelingenbewaring te plaatsen wordt uitgevoerd door een Hulpofficier van Justitie van de politie, de Koninklijke Marechaussee (KMar), of een uitvoerend ambtenaar van de DT&V die de bevoegdheid heeft een maatregel van bewaring op te leggen. Dit mag bijvoorbeeld wanneer het risico bestaat dat de vreemdeling niet uit Nederland vertrekt en zich aan het toezicht zal onttrekken. Ook als de vreemdeling de voorbereiding van zijn vertrek uit Nederland belemmert, kan vreemdelingenbewaring worden opgelegd. Het doel is altijd de vreemdelingenbewaring zo kort mogelijk te laten duren. Dit wordt regelmatig getoetst.

Een speciale categorie zijn vreemdelingen die onder het strafrecht vallen, ook bekend als VRIS'ers (vreemdelingen in strafrecht). Het streven is deze vreemdelingen zoveel mogelijk aansluitend aan hun gevangenisstraf uit te zetten.

Directie Internationale Aangelegenheden

De **Directie Internationale Aangelegenheden** (DIA) is erop gericht de toegang van vreemdelingen tot andere landen te waarborgen. Daartoe onderhoudt de directie contact met de autoriteiten van het land van herkomst, in nauwe samenwerking met het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de diplomatieke vertegenwoordigingen van herkomstlanden.

In beginsel is terugkeer alleen mogelijk als de vreemdeling beschikt over een geldig reisdocument, zodat hij bij de grens wordt doorgelaten. In veel gevallen hebben vreemdelingen echter geen documenten (meer) in hun bezit. In dat geval kunnen ze zich wenden tot hun diplomatieke vertegenwoordiging met het verzoek een reisdocument af te geven. DT&V kan hierbij zonodig bemiddelen. De aanvragen voor het krijgen van (vervangende) reisdocumenten lopen via DIA. Hiervoor onderhoudt de directie contact met de diplomatieke vertegenwoordigingen van herkomstlanden in Nederland en België.

Vooraf bij vreemdelingen die niet zelfstandig willen vertrekken, is de medewerking van het land van herkomst aan gedwongen terugkeer cruciaal. De meeste diplomatieke vertegenwoordigingen geven een (vervangend) reisdocument af als de vreemdeling zijn identiteit en nationaliteit kan bewijzen of aannemelijk kan maken. Dat kan bijvoorbeeld op grond van documenten of via een gesprek met de vreemdeling op de ambassade of het consulaat.

Soms verhullen vreemdelingen hun identiteit en nationaliteit om het moeilijker te maken een (vervangend) reisdocument te krijgen van de diplomatieke vertegenwoordiging. Ook kan de ambassade het afgeven van een laissez-passer weigeren.

DIA verzorgt ook aanvragen voor een akkoord in het kader van terug- en overnameovereenkomsten. Die hebben als doel de terugname van wederzijdse onderdanen en de overname van vreemdelingen uit die landen te vergemakkelijken, en daarvoor onder andere procedures en termijnen vast te stellen. De Dienst Terugkeer en Vertrek kan dan op basis van dit akkoord een reisdocument aanvragen.

DIA is daarnaast betrokken bij het vertrek van bijzondere categorieën vreemdelingen, zoals alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's), vreemdelingen die een gevaar vormen voor de openbare orde en veiligheid of vreemdelingen met bijzondere medische omstandigheden. Dit vraagt goede relaties met ketenpartners en intensieve contacten met organisaties en autoriteiten in het buitenland.

Verder is DIA verantwoordelijk voor de financiering van projecten die vreemdelingen ondersteunen bij zelfstandig vertrek uit Nederland en herintegratie in het land van herkomst. De subsidies worden beschikbaar gesteld door het Ministerie van Justitie en Veiligheid, het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de Europese Unie. De projecten worden uitgevoerd door de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) en in Nederland gevestigde non-gouvernementele organisaties (ngo's).

Directie Strategisch Advies en Juridische Zaken

De **Directie Strategisch Advies en Juridische Zaken (SAJZ)** ondersteunt de directie en het primaire proces met advies over het realiseren van de organisatiedoelen en alle beleidsinhoudelijke en politiek-bestuurlijke aspecten van het terugkeerbeleid. Bij vragen vanuit de organisatie over beleid, wet- en regelgeving of de gevolgen van jurisprudentie is SAJZ het aanspreekpunt. Zo adviseert SAJZ over privacy (AVG) en compliance. Mede op basis van signalen uit het primair proces adviseert SAJZ het ministerie van Justitie en Veiligheid over de uitvoerbaarheid van het terugkeerbeleid en eventueel benodigde aanpassing daarvan. Ook zet SAJZ zich in om de samenwerking met ketenpartners te optimaliseren. SAJZ draagt bovendien bij aan de administratieve organisatie en ontwikkelt en actualiseert protocollen waarmee de DT&V werkt.

Directie Bedrijfsvoering

De **Directie Bedrijfsvoering** bestaat uit zes teams: Personeel, Organisatie en Ontwikkeling, Huisvesting en Facilitaire zaken, Communicatie, Planning en Control, Beheer en Inkoop, en Informatievoorziening. De teams zorgen ervoor dat de interne processen zijn afgestemd op de wet- en regelgeving en (Rijks)kaders die van toepassing zijn. Ze vormen de schakel tussen leveranciers en ketenpartners aan de ene kant en DT&V medewerkers aan de andere kant, in de rol van strategisch adviseur, relatiebeheerder, uitvoerder, controller en initiator van nieuwe dienstverlening. Zo draagt de Directie Bedrijfsvoering bij aan het bereiken van de doelstellingen van de DT&V en de ontwikkeling van de organisatie.

*Veel taken rondom terugkeer
zijn bij elkaar gebracht in één
organisatie: de DT&V.*

3

Partners

De DT&V werkt samen met een reeks aan (keten)partners. DT&V is een van de laatste schakels in de vreemdelingenketen. Het werk van de DT&V begint meestal wanneer er een overdrachtdossier binnenkomt van de politie (AVIM), de Koninklijke Marechaussee (KMar) of de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Tijdens het vertrekproces zijn het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) en de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) belangrijke partners. Daarnaast is er contact met partijen zoals Buitenlandse Zaken, de Internationale Organisatie voor Migratie, Nidos, de Vereniging Nederlandse Gemeenten en allerlei maatschappelijke organisaties. De belangrijkste staan hier op een rij.

Ministerie van Justitie en Veiligheid			
Toegang <ul style="list-style-type: none"> • Politie • Koninklijke Marechaussee 	Toelating <ul style="list-style-type: none"> • Immigratie- en Naturalisatiedienst 	Toezicht <ul style="list-style-type: none"> • Politie • Koninklijke Marechaussee 	Terugkeer <ul style="list-style-type: none"> • Dienst Terugkeer en Vertrek • Politie • Koninklijke Marechaussee

Immigratie- en Naturalisatiedienst

De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) is verantwoordelijk voor de uitvoering van het toelatingsbeleid in Nederland. Dat houdt in dat de IND alle aanvragen beoordeelt van vreemdelingen die in Nederland willen verblijven of Nederlander willen worden. De IND draagt dossiers van vreemdelingen over aan de DT&V als zij geen verblijfsvergunning krijgen in Nederland of niet langer recht hebben op verblijf in Nederland. Het gaat dan bijvoorbeeld om uitgeprocedeerde, afgewezen asielzoekers of vreemdelingen van wie de verblijfsvergunning is verlopen, ingetrokken of wiens aanvraag is afgewezen.

Ook dossiers van vreemdelingen die al in een ander land binnen het Schengengebied asiel hebben aangevraagd, worden overgedragen aan DT&V. De IND dient dan eerst een verzoek om overdracht in bij het andere land. Dit wordt de Dublin-claim genoemd. Als deze wordt geaccepteerd, is DT&V verantwoordelijk voor de feitelijke overdracht van de vreemdeling. In de praktijk krijgt DT&V de meeste dossiers van de IND.

DT&V werkt samen met tal van overheids- en maatschappelijke organisaties, van lokaal tot internationaal niveau.

Centraal Orgaan opvang asielzoekers

Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) is de organisatie die zorgt voor opvang en begeleiding van asielzoekers, in opdracht van de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid. Het COA biedt asielzoekers huisvesting en basisvoorzieningen vanaf het moment dat zij asiel aanvragen totdat ze een verblijfsvergunning hebben en huisvesting vinden in een gemeente. Een asielzoeker die uit Nederland moet vertrekken en van wie het dossier aan de DT&V is overgedragen, verblijft doorgaans ook op een COA-locatie, zoals een asielzoekerscentrum (AZC), een vrijheidsbeperkende locatie (VBL) of een gezinslocatie (GL). De DT&V werkt samen met het COA bij het begeleiden van uitgeprocedeerde vreemdelingen zonder verblijfsrecht. Daarbij focust COA zich op het wegnemen van factoren die de uitgeprocedeerde vreemdeling belemmeren in zijn vertrek, en hulp bij de voorbereiding op de toekomst.

Koninklijke Marechaussee

De Koninklijke Marechaussee (KMar) is de politieorganisatie van het ministerie van Defensie. Een van de taken van de KMar is het grenstoezicht op de luchthavens en in de zeehavens in Nederland. De KMar controleert personen die het Schengengebied via Nederland willen in- of uitreizen bij de grensdoorlaatposten.

De KMar draagt illegale vreemdelingen over aan de DT&V en begeleidt vreemdelingen bij gedwongen vertrek uit Nederland. Dit laatste gebeurt wanneer de vreemdeling zich vermoedelijk zal verzetten tegen het vertrek.

Afdeling Vreemdelingen Identificatie en Mensenhandel Politie

De Afdeling Vreemdelingen Identificatie en Mensenhandel Politie (AVIM) is onderdeel van de regionale politiekorpsen en is belast met het toezicht op het rechtmatig verblijf van vreemdelingen. De focus ligt op het voorkomen en bestrijden van wantoestanden (misbruik, uitbuiting) en verstoringen van de openbare orde en rechtsorde.

De politie draagt vreemdelingen die het land moeten verlaten over aan de DT&V. Hierbij gaat het om vreemdelingen die de politie heeft aangehouden in het kader van het binnenlands toezicht, en om vreemdelingen die in Nederland een straf hebben gekregen en vanuit de penitentiaire inrichting het land moeten verlaten. AVIM levert na de IND de meeste dossiers aan bij de DT&V.

Dienst Justitiële Inrichtingen

De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) zorgt namens het Ministerie van Justitie en Veiligheid voor de uitvoering van straffen en vrijheidsontnemende maatregelen. Vreemdelingen in vreemdelingenbewaring worden door DT&V begeleid bij het proces van terugkeer naar het land van herkomst. DJI biedt hierbij praktische ondersteuning via de Dienst Vervoer en Ondersteuning (DV&O).

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken (BuZa) is de spil tussen de Nederlandse regering en de regeringen van andere landen en internationale organisaties. Het ministerie is een belangrijke partner voor DT&V bij het maken van afspraken met (immigratie)autoriteiten van landen van herkomst en het ontwikkelen van landenstrategieën op het gebied van vertrek en terugkeer. Daarnaast subsidieert BuZa in samenwerking met de DT&V de herintegratieactiviteiten van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM). Het ministerie stelt ook ambtsberichten op over de situatie in landen van herkomst. Deze spelen een rol bij de toelating en soms ook bij terugkeer.

Internationale Organisatie voor Migratie en andere niet-gouvernementele organisaties

De Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) is een intergouvernementele organisatie die aangesloten is bij de Verenigde Naties. IOM maakt geen onderdeel uit van de Nederlandse overheid. De terugkeeractiviteiten van IOM in Nederland worden gefinancierd door het Ministerie van Justitie en Veiligheid, het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de Europese Unie. IOM Nederland voert ook projecten uit op het gebied van migratie en ontwikkeling, integratie en gezinshereniging.

IOM ondersteunt migranten die vrijwillig terugkeren naar het land van herkomst of doormigreren naar een derde land waar permanent verblijf is gewaarborgd (hervestiging). DT&V verwijst vreemdelingen die zelfstandig willen vertrekken door naar IOM. IOM geeft voorlichting en advies over terugkeer, bemiddelt bij het verkrijgen van reisdocumenten, organiseert het vertrek uit Nederland en zorgt voor noodzakelijke medische ondersteuning. Daarnaast krijgen vreemdelingen een beperkte financiële bijdrage voor de reis van de luchthaven naar hun eindbestemming en de eerste levensbehoeften na vertrek uit Nederland. Migrant die in aanmerking komen voor herintegratieondersteuning van IOM, krijgen deze in het land van herkomst.

Naast IOM zijn er verschillende kleine ngo's in Nederland die projecten hebben opgezet om migranten te ondersteunen bij hun vertrek uit Nederland en herintegratie in het land van terugkeer. Dat kunnen ook EU-burgers zijn die zich in Nederland niet redden en terug willen naar het land van herkomst. De projecten worden gefinancierd door de DT&V via subsidies.

VluchtelingenWerk Nederland

VluchtelingenWerk Nederland (VWN) is een onafhankelijke organisatie die de belangen behartigt van asielzoekers in Nederland van het moment van binnenkomst tot en met de integratie in de Nederlandse samenleving. De medewerkers geven de vreemdeling voorlichting over toelatingsprocedures en terugkeer.

Stichting Nidos

Stichting Nidos voert de voogdijtaak uit voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen. Nidos is gesprekspartner voor de DT&V wanneer het gaat om de terugkeer van deze jongeren.

Vereniging Nederlandse Gemeenten

De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) is belangenbehartiger, dienstverlener en platform voor alle gemeenten in Nederland. De samenwerking met gemeenten draagt eraan bij dat illegale vreemdelingen vertrekken uit Nederland en niet op straat terechtkomen. Ook delen de DT&V en gemeenten informatie die van belang is voor de uitvoering van het terugkeerbeleid.

4 Werkwijze

De DT&V werkt met een persoonsgerichte en multidisciplinaire aanpak op basis van casemanagement. Dit betekent dat de aanpak specifiek op de betrokken vreemdeling gericht is.

In het Nederlandse terugkeerbeleid staat de eigen verantwoordelijkheid van de vreemdeling voor zijn vertrek voorop. Vreemdelingen zijn dus in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor hun terugkeer naar het land van herkomst. Een vreemdeling die geen recht (meer) heeft op verblijf of illegaal wordt aangetroffen, krijgt een zogenaamd terugkeerbesluit. Hierin staat dat hij het land binnen een bepaalde termijn moet verlaten. Binnen deze termijn (doorgaans vier weken) moet de vreemdeling zijn eigen vertrek uit Nederland regelen. Dit kan hij doen met hulp van de DT&V, IOM of een non-gouvernementele organisatie, bijvoorbeeld voor het regelen van reispapieren, een vliegticket of ondersteuning in het land van herkomst. De verantwoordelijkheid voor vertrek blijft dus liggen bij de vreemdeling.

Casemanagement

Iedere vreemdeling die onder de verantwoordelijkheid van de DT&V komt te vallen, krijgt een regievoerder toegewezen van de DT&V. Op basis van de informatie in het dossier gaat de regievoerder in gesprek met de vreemdeling. Per individu bekijkt de regievoerder in overleg met de ketenpartners wat de mogelijkheden en voorwaarden zijn voor het vertrek. Belangrijk is bijvoorbeeld welke (reis)documenten de persoon in kwestie bezit. De regievoerder houdt de regie op het vertrekproces, met als doel een zorgvuldig, waardig en tijdig vertrek van de vreemdeling te realiseren. Hierbij stemt hij de voortgang af met de (keten)partners.

Bij de gesprekken probeert de regievoerder de vreemdeling te motiveren tot zelfstandig vertrek, zo nodig met ondersteuning van IOM, een ngo of DT&V. Hierbij maakt DT&V gebruik van de methodiek Werken in gedwongen kader (Wigk, zie de infographic op pagina 20/21). Deze methodiek is erop gericht om belemmeringen voor vertrek zoveel mogelijk weg te nemen en samen met de vreemdeling te kijken waar kansen liggen, om zo perspectief te bieden op een nieuwe toekomst. De gesprekken verlopen volgens een methodische motiveringscyclus. Iedere fase kent zijn eigen dynamiek en vraagt om specifieke gesprekstechnieken en interventies.

Bijzondere omstandigheden

Tijdens de gesprekken met de vreemdeling heeft de regievoerder aandacht voor eventuele bijzondere omstandigheden. Zo let de regievoerder onder meer op signalen van mensenhandel en benodigde medische hulp die het vertrek kunnen beïnvloeden.

Soms hebben vreemdelingen extra begeleiding nodig om terug te keren. Denk hierbij aan vreemdelingen met bijzondere (kwetsbare) aspecten, zoals alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv) of vreemdelingen met medische indicaties. In dit soort situaties zorgt de DT&V in het land van herkomst bijvoorbeeld voor opvang van alleenstaande minderjarigen en voor de overdracht van de vreemdeling aan de medische zorg in dat land.

Werken in ged

De DT&V werkt met de methodiek Werken in gedwongen kader (Wigk). Wigk richt zich op het motiveren van vreemdelingen die Nederland moeten verlaten en binnen het gedwongen kader acties moeten ondernemen.

De methodiek is gericht om het zoveel mogelijk wegnemen van belemmeringen voor vertrek en de vreemdeling een duurzame toekomst te bieden.

De gesprekken van de DT&V regiovoerder met de vreemdeling verlopen volgens een methodische motiveringscyclus. Iedere fase kent zijn eigen dynamiek en vraagt om bepaalde gesprekstechnieken en interventies.

Motivational interviewing

1 2 Een belangrijk instrument wanneer er nog geen (of slechts weinig) motivatie bij de vreemdeling is om mee te werken of na te denken over vertrek en/of toekomst.

Ik hoef niets

1 Bij aanvang van de gesprekken met de regiovoerder ontkent de vreemdeling nog dat vertrek onvermijdelijk is.

Ik moet het volhouden

5 Verandering moet worden geconsolideerd: de vreemdeling komt na vertrek niet opnieuw naar Nederland.

OVERPEINZING

Ik zou eigenlijk moeten, maar...

2 Lichte twijfel begint te ontstaan. De vreemdeling zal toegeven dat hij zich in een moeilijke of uitzichtloze situatie bevindt.

wongen kader

Interculturele communicatie

1 **2** **3** **4** **5** Interculturele communicatie ligt als een sjabloon over de gesprekstechnieken in alle fasen binnen de motiveringscyclus, motivational interviewing en coaching/onderhandelen heen.

Terugval

In iedere fase kan de vreemdeling beginnen te twijfelen en besluiten om toch in Nederland te blijven, niet mee te werken aan terugkeer en/of te ontkennen dat er een probleem is.

Onderhandelen

3 **4** Nu er tussen vreemdeling en regievoerder overeenstemming is bereikt over het vertrek, gaan zij samen onderhandelen over randvoorwaarden.

Ik moet nu echt wat

3 De vreemdeling erkent dat er werkelijk een probleem is: het feit dat hij niet in Nederland kan blijven en moet vertrekken.

Ik doe het nu

4 Conclusie van fase 3 wordt omgezet in daadwerkelijke actie: concrete voorbereiding op het vertrek en het uiteindelijke vertrek zelf.

Gedwongen vertrek

Wanneer de vreemdeling niet zelfstandig vertrekt en geen hulp aanvaardt van de DT&V (of andere organisaties) kan de DT&V een gedwongen vertrek organiseren. Om te voorkomen dat de vreemdeling zich aan het toezicht zal onttrekken en bijvoorbeeld verdwijnt in de illegaliteit, kunnen vrijheidsbeperkende maatregelen worden opgelegd, variërend van meldplicht tot vreemdelingenbewaring.

Uiteindelijk kan de DT&V overgaan tot gedwongen vertrek. Het vertrek wordt dan voorbereid en de vreemdeling wordt opgehaald en naar het land van herkomst begeleid, zo nodig onder begeleiding van marechaussees.

Toetsing verwijderbaarheid

Op verschillende momenten tijdens het terugkeerproces controleert de DT&V bij de IND of de vreemdeling nog steeds het land dient te verlaten. Er kan in de tussentijd immers iets gewijzigd zijn in de verblijfstatus van de persoon. Wanneer er nog een procedure loopt, kan iemand doorgaans niet worden uitgezet. Deze toetsing heet een verwijderbaarheidscheck.

Buiten schuld

In uitzonderlijke gevallen werkt een vreemdeling mee aan zijn vertrek en staat zijn identiteit vast, maar wordt er toch geen vervangend reisdocument afgegeven ondanks de bemiddeling door DT&V. Dan kan de vreemdeling buiten zijn schuld om Nederland niet verlaten. In dit geval kan de DT&V aan de IND een positief zwaarwegend advies geven om een vergunning te verlenen op grond van 'buiten schuld'. Hiervoor gelden strenge voorwaarden.

Lijn- of overheidsvluchten

DT&V heeft een contract met een reisagent voor het boeken van vluchten. Vreemdelingen vliegen met een reguliere lijnvlucht of met een overheidsvlucht. Een enkele keer is sprake van vervoer over land, in samenwerking met de Dienst Vervoer en Ondersteuning van de Dienst Justitiële Inrichtingen.

Bij een lijnvlucht reist een vreemdeling naar het land van herkomst, ontvangende Dublinland of land van eerder verblijf via een reguliere vlucht. Bij een overheidsvlucht huurt de overheid, het Europees Grens- en kustwachtagentschap (Frontex), een vliegtuig om in één keer meerdere vreemdelingen naar hetzelfde land te laten reizen. Vaak worden overheidsvluchten samen met andere EU-lidstaten georganiseerd, waarbij Frontex coördineert. Dit gebeurt als een groot aantal vreemdelingen van dezelfde nationaliteit tegelijk kan vertrekken. Overheidsvluchten worden vaak georganiseerd en gefinancierd door Frontex.

*De verantwoordelijkheid voor
vertrek ligt in eerste instantie
altijd bij de vreemdeling zelf.*

5 Tot slot

Het resultaat van ons werk wordt nauwkeurig gemonitord. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar aantoonbaar vertrek en zelfstandig vertrek zonder toezicht.

Aantoonbaar vertrek en zelfstandig vertrek zonder toezicht

Bij aantoonbaar vertrek is vastgelegd dat iemand Nederland heeft verlaten. Daarom wordt ook wel gesproken van vertrek onder toezicht. Het betreft vooral vreemdelingen die zelfstandig vertrekken met hulp van IOM en/of niet-gouvernementele organisaties. Het deel van de vreemdelingen dat gedwongen vertrekt onder begeleiding is relatief klein.

Europees gezien staat Nederland bovenaan wat betreft aantoonbaar vertrek. Dat neemt niet weg dat vertrek onder toezicht van de overheid niet altijd wordt gerealiseerd. Hiervoor zijn verschillende redenen. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat het land van herkomst geen reisdocumenten afgeeft. Van de vreemdelingen die in de caseload van de DT&V komen, vertrekt meer dan de helft zelfstandig zonder toezicht. Met andere woorden: zij vertrekken zonder dat bij de overheid bekend is waarheen ('met onbekende bestemming vertrokken').

Actuele cijfers

Actuele cijfers over terugkeer zijn te vinden op internet. Elke maand worden de cijfers omtrent Ketenbreed vertrek gepubliceerd op <https://data.overheid.nl>. De belangrijkste asiel- en migratiecijfers worden met regelmaat gepubliceerd op <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/documenten/rapporten/2016/12/13/kerncijfers-asiel-en-migratie>. Op de site van de Rijksoverheid worden ook de Rapportages Vreemdelingenketen gepubliceerd, die op hoofdlijnen de resultaten van de vreemdelingenketen weergeven.

Contact

Het Informatie en Logistiek Centrum (ILC) is de eerste schakel binnen de DT&V voor het vertrekproces. Hier worden alle overdrachtdossiers van ketenpartners ontvangen en verwerkt, evenals binnenkomende documenten. Het ILC is aanspreekpunt voor administratieve vragen en verzoeken rondom lopende dossiers. Voor inhoudelijke vragen is de betrokken regievoerder het aanspreekpunt.

De DT&V doet in het kader van de Wet bescherming persoonsgegevens geen mededelingen over individuele gevallen aan derden.

Bij vragen kunt u bellen met de Informatielijn van het ILC, elke werkdag van 8.00 tot 17.00 uur: telefoon 0880-777700. Of mail ilc@dtv.minvenj.nl of info@dtv.minvenj.nl.

Met algemene, niet-dossiergebonden vragen kunt u mailen naar info@dtv.minvenj.nl of bellen met informatie Rijksoverheid, telefoonnummer 1400 (bereikbaar op werkdagen tussen 08.00 en 20.00 uur). Veel informatie over migratie en terugkeer is ook te vinden op www.rijksoverheid.nl en onze website www.dienstterugkeerenvertrek.nl.

Het postadres van DT&V is:
Dienst Terugkeer en Vertrek | Postbus 164 | 2501 CD Den Haag.

De Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) is de uitvoerder van het Nederlandse terugkeerbeleid.

De DT&V regisseert het vertrek uit Nederland van:

- Vreemdelingen die zijn aangehouden in het kader van het binnenlands (mobiel) vreemdelingentoezicht.
- Vreemdelingen aan wie de toegang is geweigerd in het kader van de grensbewaking.
- Vreemdelingen van wie de verblijfsvergunning is ingetrokken.
- Uitgeprocedeerde asielzoekers die het land moeten verlaten.

Hiermee levert de DT&V een bijdrage aan de veiligheid en het draagvlak voor het Nederlandse toelatingsbeleid en zijn wij van betekenis voor de maatschappij.

Het streven is dat vreemdelingen zelfstandig uit Nederland vertrekken. Daarbij krijgen zij waar nodig hulp, bijvoorbeeld voor het verkrijgen van reisdocumenten of ondersteuning in het land van terugkeer. Een klein deel van de vreemdelingen verlaat het land niet uit eigen beweging. In dat geval kan DT&V een gedwongen vertrek organiseren.

In deze brochure leest u hoe DT&V is georganiseerd, hoe wij te werk gaan en met wie wij samenwerken.

Meer weten? Kijk dan ook op www.dienstterugkeerenvertrek.nl.